

Ekonomia społeczna i nierówności

MODUŁ 2

Nierówność jest trwałym i głęboko zakorzenionym problemem, który kształtuje życie jednostek i społeczności na całym świecie. Objawia się w dostępnych możliwościach — lub ich braku, jakości życia, którą doświadczamy, oraz zasobach, do których mamy dostęp.

Ten rozdział zagłębia się w genezę nierówności społecznych, ich dalekosiężne skutki dla społeczeństwa oraz sposoby, w jakie utrzymują one globalne nierówności.

START

O TYM KURSIE

Ten kurs powstał w ramach projektu **Better Cooperate!**

Projekt **Better Cooperate! Edukacja przez i dla wartości gospodarki społecznej jako sposób na wzmocnienie społeczeństwa** jest projektem łączącym różne dziedziny edukacji i przedsiębiorczości społecznej. Jego celem jest zwiększenie możliwości sektora ekonomii społecznej do prowadzenia działań edukacyjnych w zakresie przedsiębiorczości społecznej, a tym samym wypracowanie skutecznej odpowiedzi na wyzwania współczesnego świata oraz zwiększenie inicjatywy i przedsiębiorczości młodych ludzi oraz ich skuteczne włączenie w życie społeczne i zawodowe ich społeczności.

Numer projektu: 2023-1-PL01-KA220-YOU-000158100

finansowany przez Unię Europejską. Wyrażone poglądy i opinie są jednak wyłącznie poglądami i opiniami autora(ów) i nie odzwierciedlają koniecznie poglądów Unii Europejskiej ani Europejskiej Agencji Wykonawczej ds. Edukacji i Kultury (EACEA). Ani Unia Europejska, ani EACEA nie mogą być za nie pociągnięte do odpowiedzialności.

Pozostałe kursy

1

ES a priorytet wartości
nad zyskiem

2

ES a nierówności

3

ES a lokalny rozwój

4

ES a transformacja
cyfrowa

5

ES a starzejące się
społeczeństwo

6

ES a zmiany
klimatyczne

WPROWADZENIE

Moduł 2: Ekonomia społeczna a nierówności

Nierówność jest jednym z największych wyzwań, przed którymi stoi dzisiaj świat. Dotyczy jednostek, społeczności i całych narodów, kształtując dostęp do zasobów, możliwości i jakości życia. Ten kurs ma na celu pomóc Ci zrozumieć źródła nierówności społecznych i gospodarczych, ich wpływ na różne aspekty życia, oraz sposoby, w jakie można je rozwiązać.

Kurs potrwa około

30 minut.

Podczas kursu będziesz:

- poznawać kluczowe pojęcia, takie jak klasa społeczna, przywilej i mobilność
- analizować czynniki przyczyniające się do nierówności — historyczne, gospodarcze, polityczne i społeczne
- dowiesz się, jak wpływają one na dostęp do edukacji, opieki zdrowotnej i zatrudnienia

Zachęcamy do refleksji, zadawania pytań i krytycznego myślenia o nierównościach, które obserwujesz w swojej społeczności i na świecie. Razem możemy dążyć do przyszłości, w której możliwości i zasoby będą dostępne dla wszystkich.

START

Ale najpierw... sprawdźmy, ile już wiesz!

Mobilność społeczna odnosi się do zdolności jednostek lub grup do awansu lub spadku w hierarchii społecznej

Prawda

Fałsz

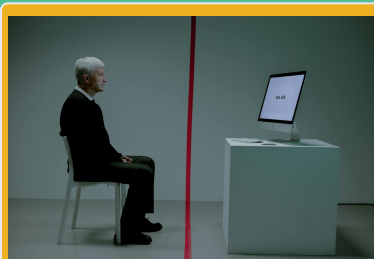
Wyślij

→ Dalej

Każdy z czterech obrazów przedstawia inną sytuację. Spróbuj określić, który z nich najlepiej ilustruje systemową nierówność społeczną - problem, który wynika z niesprawiedliwych struktur w społeczeństwie, a nie z indywidualnych zmagających.

Możesz wybrać więcej niż jedną odpowiedź

Opcja dostępna wyłącznie online

Bezdomna osoba

Porozumienie między bogatymi a politykami

Osoba wykonująca trudną pracę

Wyślij

→ Dalej

Teraz, gdy podstawy są ustalone,
czas zacząć!

Ale zanim zagłębimy się w
teoretyczne koncepcje starzenia
się, chcemy się zastanowić, jak to
złożone zjawisko wpływa na nasze
podstawowe potrzeby społeczne.

**Rozpocznij refleksję nad
sobą!**

Nierówności edukacyjne nie mają istotnego wpływu na mobilność społeczną

Prawda

Fałsz

Wyślij

→ Dalej

Teraz, gdy podstawy są ustalone,
czas zacząć!

Ale zanim zanurzymy się w
teoretyczne koncepcje starzenia
się, chcemy się zastanowić, jak to
złożone zjawisko wpływa na nasze
podstawowe potrzeby społeczne.

**Rozpocznij refleksję nad
sobą!**

Ułóż zdania w kolejności, w jakiej powstają nierówności

Nierówność trwa pokolenie po pokoleniu

Ograniczony dostęp do edukacji, pracy i opieki zdrowotnej

Bogactwo i władza koncentrują się wśród nielicznych

Wyślij

Teraz, gdy podstawy są ustalone,
czas zacząć!

Ale zanim zagłębimy się w
teoretyczne koncepcje starzenia
się, chcemy zastanowić się, jak to
złożone zjawisko wpływa na nasze
podstawowe potrzeby społeczne.

Rozpocznij autorefleksję!

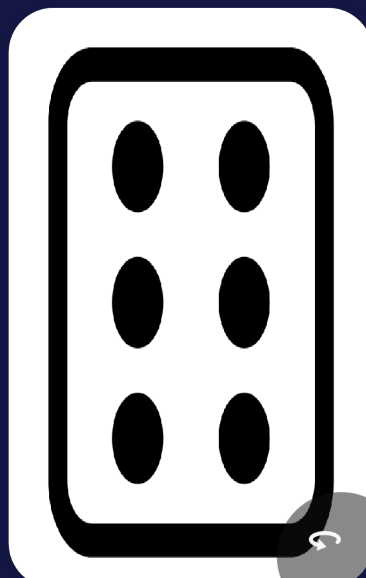
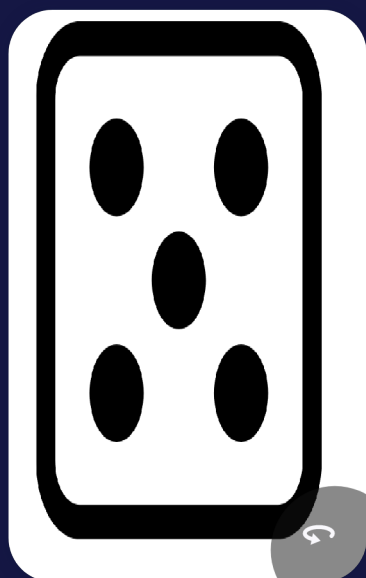
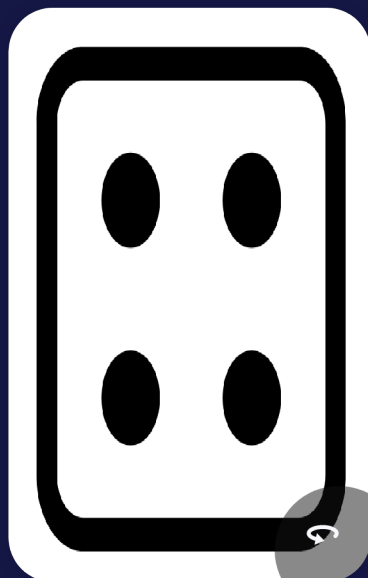
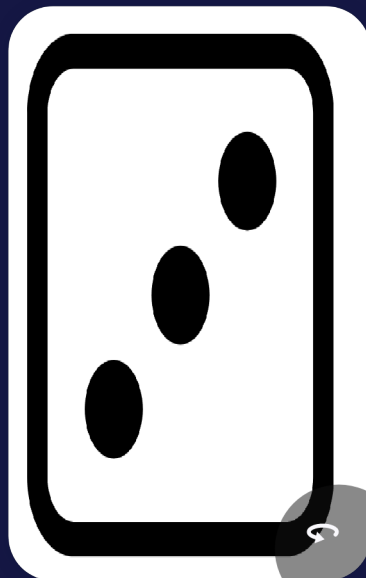
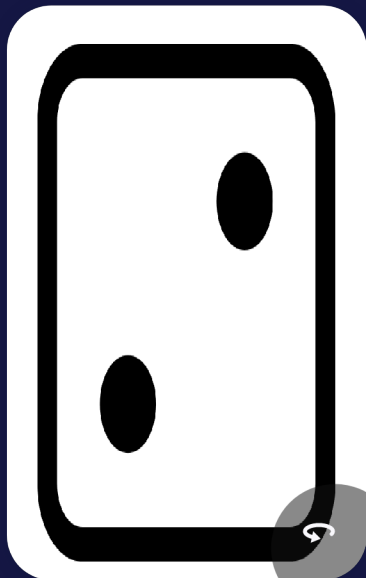
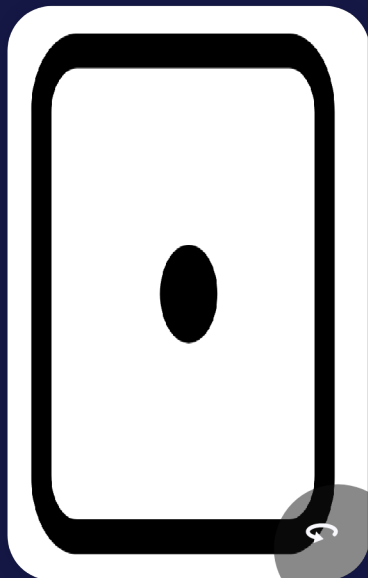

Rozważ świat wokół nas...

Niektórzy ludzie cieszą się bezpieczeństwem finansowym i dostępem do niezliczonych możliwości, podczas gdy inni zmagają się, aby zaspokoić swoje najbardziej podstawowe potrzeby. Nie każdy ma szansę mieszkać w bezpiecznym domu, kontynuować naukę czy korzystać z podstawowej opieki zdrowotnej. Dla wielu marzenia, takie jak podróże czy wybór satysfakcjonującej kariery, pozostają nieosiągalnym luksusem. Te różnice w bogactwie, możliwościach i zasobach ukazują surową rzeczywistość nierówności ekonomicznych i jej wpływ na każdy aspekt życia.

[kliknij tutaj, aby zobaczyć swoją przyszłość!](#)

Rzuć kostką i
zobacz, jak
wygląda twoje
życie!

O, już skończyłeś? Jesteśmy bardzo ciekawi, czy byłeś zadowolony ze swoich wyników!

Jak widzisz, nierówność nie jest pojedynczym, jednolitym pojęciem — przybiera wiele, wiele form. Każda z nich wpływa na jednostki i społeczności w odmienny sposób. Aby w pełni zrozumieć jej złożoność, konieczne jest zbadanie różnych rodzajów nierówności występujących w społeczeństwie.

DALEJ

**Nierówności
gospodarcze**

**Nierówności
społeczne**

**Strukturalne
nierówności**

DALEJ

Inaczej mówiąc, możemy powiedzieć, że:

nierówności społeczne to różnice w możliwościach, zasobach i przywilejach między jednostkami lub grupami w społeczeństwie

DALEJ

Ale czy kiedykolwiek
zastanawiałeś się,
skąd biorą się
nierówności?

Skąd pochodzą nierówności społeczne?

nierówności społeczne towarzyszą ludzkości od zarania cywilizacji, zakorzenione w początkach rolnictwa i podziale zasobów. Z czasem te nierówności się utrwały, kształtując struktury społeczne i wpływając na dostęp do bogactwa, władzy i możliwości. Obecnie nierówności są wynikiem nakładających się na siebie czynników historycznych, gospodarczych, politycznych i społecznych, które tworzą bariery dla wielu osób i grup, ograniczając ich dostęp do zasobów, edukacji i opieki zdrowotnej.

Nierówności są wynikiem różnych czynników:

- historycznych
- gospodarczych
- politycznych
- społecznych

Połącz powody nierówności z odpowiednią kategorią!

Historyczne

1. Uprzedzenia

2. Brak reprezentacji

3. Kolonizacja

Ekonomiczne

4. Niewolnictwo

5. Praca

6. Stereotypy

Polityczne

7. niesprawiedliwe przepisy

8. Normy kulturowe

9. Koncentracja bogactwa

Społeczne

10. Dyskryminujące prawo

11. Koncentracja zasobów

12. Monarchia

SPRAWDŹ

- 3. Kolonizacja
- 4. Niewola
- 12. Monarchia

- 11. Koncentracja zasobów
- 5. Praca
- 9. Koncentracja bogactwa

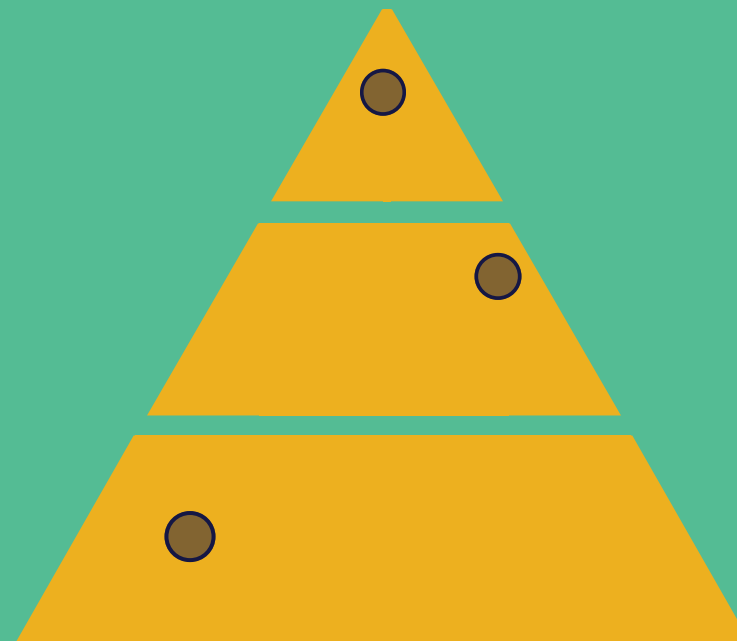
- 2. Brak reprezentacji
- 7. niesprawiedliwe polityki
- 10. Dyskryminujące prawo

- 6. Stereotypy
- 8. Normy kulturowe
- 1. Uprzedzenia

Czy znasz przysłowie „z nędzy do bogactwa”?

Odnosi się ono do idei „Amerykańskiego Snu” - Amerykanie tradycyjnie uważali, że Amerykański Sen opiera się na sukcesie, sławie i bogactwie dzięki ciężkiej pracy i determinacji.

W rzeczywistości nazywamy to **mobilnością społeczną**, co oznacza przesuwanie się w górę lub w dół w **strukturze klas społecznych**. Jeśli ktoś przesuwa się do wyższej klasy, nazywa się to mobilnością w górę. Jeśli przesuwa się do niższej klasy, to mobilność w dół.

DALEJ

Jak myślisz - kto z tych
osób ma najłatwiejsze
życie i dlaczego?

DALEJ

Czasami czujemy, że inni mają to łatwiejsze. Jakby mieli jakieś supermoce...

Nazywamy to **przywilejem społecznym**. Oznacza to posiadanie specjalnych korzyści, benefitów lub władzy tylko dlatego, że należysz do określonej grupy. Te korzyści nie są zdobyte — wynikają z takich rzeczy jak kolor skóry, płeć, orientacja seksualna, bogactwo lub zdolności.

Na przykład:

- Ktoś urodzony w bogatej rodzinie ma dostęp do lepszych szkół, opieki zdrowotnej i możliwości
- Bycie częścią grupy rasowej lub etnicznej dominującej w społeczeństwie często przynosi korzyści, których grupy mniejszościowe nie mają

kliknij tutaj, aby
obejrzeć krótkie wideo

DALEJ

Już wiesz, że dostęp do zasobów i możliwości życiowych nie jest równomiernie rozłożony we wszystkich grupach społecznych

Możesz się zastanawiać, czy to naprawdę jest problem. Niektórzy twierdzą, że brak dostępu do niektórych zasobów może motywować ludzi do większego wysiłku i cięższej pracy w dążeniu do sukcesu. Ale czy na pewno?

Analizy gospodarcze wskazują, że **społeczna nierówność generuje więcej negatywnych niż pozytywnych efektów**

DALEJ

NEGATIVE CONSEQUENCES OF SOCIAL INEQUALITY

Impact on the individual

Impact on society

Global dimension

DALEJ

Wpływ na jednostkę:

- krótsza oczekiwana długość życia;
- ograniczony dostęp do podstawowych usług (opieka zdrowotna, edukacja, woda, sanitarne, sprawiedliwość);
- ograniczenie praw człowieka poprzez dyskryminację i nadużycia;
- ubóstwo i jego skutki

Wymiar globalny:

Nierówności społeczne są widoczne nie tylko na poziomie jednostek i społeczności, ale także na skalę globalną. Bogactwo jest rozłożone nierównomiernie, co prowadzi do problemów takich jak:

- kryzys migracyjny,
- zanikanie spójności społecznej,
- polaryzacja polityczna,
- niższy wzrost gospodarczy.

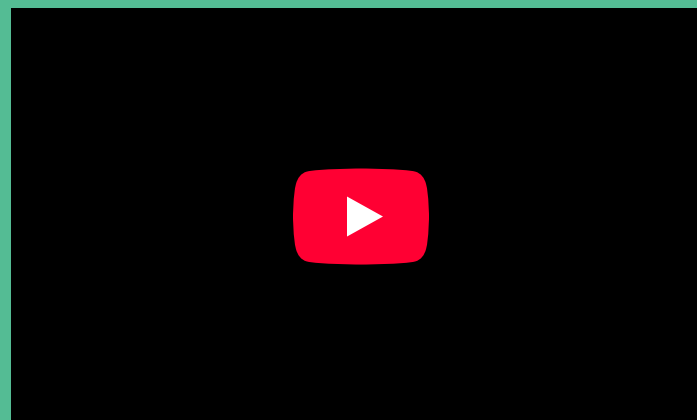
Wpływ na społeczeństwo:

- niestabilność gospodarcza,
- niższa mobilność społeczna,
- wzrost przestępczości i przemocy,
- wolniejszy rozwój lokalny,
- wyższe wydatki społeczne,
- wyższa śmiertelność niemowląt,
- niższy poziom szczęścia,
- rozpad zaufania i spójności społecznej,
- mniejsza chęć działania dla dobra wspólnego

Czy kiedykolwiek zastanawiałeś się, jak wyglądałoby naprawdę sprawiedliwe społeczeństwo?

Cóż... Filozof John Rawls zdecydowanie tak. Aby odpowiedzieć na to pytanie, zaproponował eksperyment myślowy zwany **zasłoną niewiedzy**. Sugerował, że gdybyśmy mieli zaprojektować sprawiedliwe społeczeństwo, nie znając naszego przyszłego statusu społecznego, bogactwa, zdrowia ani pochodzenia, stworzyłoby system, który jest sprawiedliwy dla wszystkich

Obejrzyj film ilustrujący ten koncept

DALEJ

Dopasuj wyzwanie do jego wpływu

Poniżej znajdują się powszechne nierówności społeczne i ich konsekwencje. Przeciągnij i upuść (lub pomyśl, dopasuj) każdą nierówność do jej właściwego wpływu.

Nierówny dostęp do edukacji

Nierówność dochodowa

Dyskryminacja (płeć, rasa, niepełnosprawność)

Nierówny dostęp do opieki zdrowotnej

Ograniczona reprezentacja polityczna

Wpływ:

Mniej ról przywódczych dla grup marginalizowanych

Wyższe bezrobocie i mniejsze możliwości awansu

Gorsze wyniki zdrowotne i krótsza średnia długość życia

Zwiększone ubóstwo i podziały społeczne

Brak umiejętności i wiedzy dla lepszych perspektyw zawodowych

SPRAWDŹ

Nierówny dostęp do edukacji

Brak umiejętności i wiedzy dla lepszych perspektyw zawodowych

Nierówność dochodowa

Zwiększone ubóstwo i podziały społeczne

Dyskryminacja (płeć, rasa, niepełnosprawność)

Wyższe bezrobocie i mniejsze możliwości awansu

Nierówny dostęp do opieki zdrowotnej

Gorsze wyniki zdrowotne i krótsza średnia długość życia

Ograniczona reprezentacja polityczna

Mniej ról przywódczych dla grup marginalizowanych

Istnieje wiele narzędzi pomagających zwalczać nierówności - jednym z nich są spółdzielnie

Badania pokazują, że **spółdzielnie**, skupiające się na sprawiedliwym podziale bogactwa, odgrywają kluczową rolę w redukcji nierówności dochodów i majątku w społecznościach. Ich działalność opiera się na fundamentalnej zasadzie równości - każdy członek spółdzielni ma równe prawa i może oddać jeden głos w procesie podejmowania decyzji. Co więcej, w spółdzielniach priorytetem są ludzie, a nie zysk.

Spółdzielnie przybierają różne formy w zależności od ich misji i sposobu działania.

DALEJ

TYPES OF COOPERATIVES

Consumer cooperatives

bring consumers together to collectively purchase goods and services at more favorable prices

Producer cooperatives

help farmers and small producers distribute their products

Labor cooperatives

bring together workers to jointly manage a company

Housing cooperatives

allow members to own or rent apartments on favorable terms

Social cooperatives

their goal is to support at-risk groups by providing stable jobs and professional growth opportunities

Financial cooperatives

offer banking and credit services on a shared ownership basis

Student cooperatives

support students in joint business and educational initiatives

DALEJ

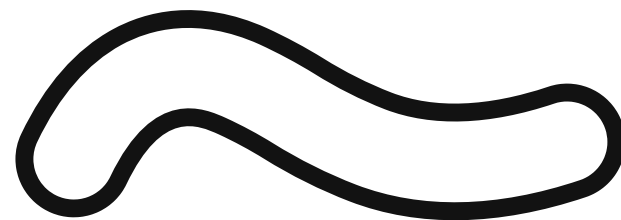
Wygląda na to, że wiesz już całkiem sporo o nierównościach i o tym, jak im przeciwdziałać!

Gotów, by wykorzystać swoją wiedzę w praktyce?

Jasne!

A teraz
sprawdźmy nowe
umiejętności!

Quiz

Pytanie 1/

⌵ 00:30

Jaki jest najlepszy sposób na zapewnienie równych szans edukacyjnych?

Zwiększenie kosztów edukacji, aby zachęcić do konkurencji

Zapewnienie darmowych posiłków szkolnych i transportu dla uczniów o niskich dochodach

Wyślij

Quiz

Pytanie 1/

⌵ 00:30

Jak możemy zmniejszyć różnicę dochodów?

Zwiększ minimalne wynagrodzenie i zapewnij uczciwe prawo pracy

Obniż podatki tylko dla bogatych

Likwiduj programy szkoleniowe dla pracowników

Wyślij

Quiz

Pytanie 1/

⌵ 00:30

Jaki jest skuteczny sposób walki z dyskryminacją?

Zachęcać firmy do zatrudniania tylko ludzi z dominujących grup społecznych

Egzekwować prawo przeciwko dyskryminacji w miejscach pracy i szkołach

Ignorować problem, ponieważ sam się rozwiąże z czasem

Wyślij

Quiz

Pytanie 1/

⌵ 00:30

Jak można uczynić opiekę zdrowotną bardziej dostępną dla wszystkich?

Zapewnienie opieki zdrowotnej powszechnej lub subsydiowanej opieki medycznej dla grup o niskich dochodach

Zwiększenie kosztów leczenia

Wyślij

Quiz

Pytanie 1/

⌵ 00:30

Jak można dać więcej ludziom głos w rządzie?

Zakazanie kandydatów politycznych z grup mniejszościowych

Promowanie równych praw do głosowania i zachęcanie do różnorodnej reprezentacji politycznej

Ograniczanie praw do głosowania dla zamożnych osób

Wyślij

Gratulacje! Kurs został ukończony

Zdobyłeś teraz głębsze zrozumienie nierówności społecznych - ich przyczyn, skutków i możliwych rozwiązań. Rozpoznając te wyzwania, jesteś lepiej przygotowany do krytycznego myślenia o uczciwości, możliwościach i sprawiedliwości społecznej w otaczającym Cię świecie.

Kluczowe wnioski:

- Nierówności istnieją w edukacji, dochodach, opiece zdrowotnej i reprezentacji politycznej. Przywileje społeczne odgrywają rolę w kształtowaniu możliwości dla różnych grup. Polityka i indywidualne działania mogą pomóc w stworzeniu bardziej sprawiedliwego i integracyjnego społeczeństwa.

Co dalej?

- Zastanów się, w jaki sposób nierówności społeczne wpływają na twoją społeczność. Zastosuj to, czego się nauczyłeś, aby zakwestionować niesprawiedliwe systemy. Bądź na bieżąco i wspieraj inicjatywy promujące równość.

Dodatkowe zasoby:

Zagraj w grę! Freerice to edukacyjna gra quizowa, która pomaga ci się rozwijać, jednocześnie robiąc różnicę dla ludzi na całym świecie. Za każde poprawne pytanie podnosi się 10 ziaren ryżu dla Programu Żywnościowego Narodów Zjednoczonych (WFP), wspierając jego działania ratujące i zmieniające życie na całym świecie.

Chcesz dowiedzieć się więcej o nierównościach? Sprawdź zaawansowany kurs o Nierównościach Społecznych dostępny na Khan Academy - [link](#)

Poza Privileged Walk. Jeśli jesteś doświadczonym facylitatorem lub członkiem grupy bezpiecznej przestrzeni, możesz spróbować samodzielnie przeprowadzić to ćwiczenie. Oto przydatne materiały: [link 1](#) lub [link 2](#)

Jak spółdzielnie zmieniają świat? Przeczytaj studium przypadku o kobiecej spółdzielni z Mali: [link](#)

Teraz, gdy dowiedziałeś się o **gospodarce społecznej i nierównościach**, odkryj jej rolę i wyzwania w dziedzinie **rozwoju lokalnego** w następnym module kursu:

**PRZEJDŹ DO
MODUŁU 3**

Dowiedz się więcej o projekcie Better Cooperate! na naszej stronie internetowej

